

האיש הרע

מאת: יאנוש קורצ'אק,

בתוך: סיפורי יאנוש קורצ'אק למורה ולמדריך, בית לוחמי הגטאות, עמ' 32-35

תרגם: אורי אורלב

בכפר אחד גר איש שכל האנשים חשבוהו לרע. אין איש יודע או זוכר מה היו מעשיו הרעים, אבל כל אנשי הכפר התייחסו אליו בבוז, פרשו ממנו והוא נאלץ להרחיק את ביתו מחוץ לתחומי הכפר. האנשים שנאו אותו ולא באו במגע אתו.

רע היה האיש. העוברים ליד ביתו פחדו להתקרב אליו, פן יפגעו על ידי ה"שד" אשר בפנים הבית. האמהות היו מפחידות את ילדיהן שה"שד" יתפש אותם, אם לא יתנהגו כהלכה.

רע ונורא היה האיש. לא ילד אחד היה חולם בלילה, שהאיש הנורא רוצה לחטוף אותו מביתו והיה מתעורר בצעקות. אף נער מהשוכבים הגדולים ביותר לא העז להציץ אפלו לחצרו – כי רע, איים ונורא היה האיש.

והנה חגיגה. ראש הכפר עורך כרה. הכל הזמנו: העשירים והעניים, החשובים והפשוטים, הגדולים והקטנים – אנשים נשים וטף. ורק הוא, האיש הרע, לא הזמן לחגיגה. הוא התייחד היה צריך להשאיר בבית. לו אסור היה לבוא בין הקהל.

ומה גדול היה תמהונם של המזמנים בראותם אותו בא ונכנס לחצר ראש הכפר.

- זה "הוא"!" "הוא" הולך! "הוא" בא!

- מה הוא רוצה? מה הוא עושה פה?

- מי הזמין אותו? לך מכאן!

והוא? – הוא יושב על יד השלחן. הקה אינו מוציא מפיו.

והנה נגש אליו ראש הכפר וצנה:

- צא מביתי!

- אשלים תמורת המנה שלי – ענה האיש – הואיל ובאתי – הניחתי.

- אין לי צורך בכסףד הטמא – ענה ראש הכפר.

- אל תביש אותי – התחנן האיש – אשלים לך מחצית ההוצאות של החגיגה ואל תגרשני מביתך.

- צא, נבלי! צעק ראש הכפר.

האיש לא זז.

כאן פקעה סבלנותו של ראש הכפר וסטר על לחיו של האיש.

האיש לא נע ולא זע.

ראש הכפר סטר לו שנית – והלה לא אמר ולא כלום.

סטר לו בשלישית – והלה לא אמר ולא כלום, כי אם הרים את המקל שבגידו והוריד אותו בנקמה על ראש המכה אותו. ראש הכפר נפל מתבוסס בדמו.

צעקות זעם מלאו את החצר.

- רוצח! להרגו במקום!

האנשים התנפלו עליו ורצו לרצחו נפש. בקשי עלה בידי השוטרים להוציאו, בעוד נפשו בו, מיד האנשים ולהושיבו בכלא.

ראש הכפר מת.

היו אפלו אנשים, ששמחו למקרה העצוב, כי אמרו בלבם – הפעם נפטר מהאיש.
כי אין ספק שיצא חיב במשפט ודינו – דין מות.
יום המשפט.

שבעה דינים נשבו בדין לשפט את הפושע, את הרוצח שרצח את ראש הכפר.
והדינים: שלושה צעירים, שלושה זקנים וזקן-השופטים.

הביאו את הפושע כבול באזקים. ושוב עבר רחש-לחש בין הקהל:

- זהו! סוף סוף גבוא גם סופו! מכאן לא יצא חפשי.

והנה מופיע הקטגור.

- לא ארבה הפעם במלים – אמר הקטגור – רבים הם העדים. כל אנשי הכפר ראו
כי הנאשם רצח את ראש הכפר, שהיה נדוע לכלנו בטוב לבו ובדאגתו הרבה לכפרנו.
אין להקל בדינו, כי הלא כלם מפירים את הנאשם ויודעים כי איש משחת הוא.
הלא להרפה הוא לנו הדבר, כי בתוכנו נמצא איש כמוהו, הלא אף קלון הוא ממיט עלינו.
אין מקום לאיש כזה בתוכנו, אין מקום בשבילו גם במקומות אחרים.
הדבר היחיד הראוי לו הוא...”

- מות לרוצח! לתלות אותו! לסקלו באבנים! – נשמעו צעקות באולם בית המשפט.

זקן-השופטים השתיק והרגיע את הקהל. כשפנה לקטגור שימשיך, ענה הקטגור,
שהצבור כבר אמר את אשר רצה להוסיף ואין בכלל צדף בדבורים יתרים.

אז קם זקן-השופטים ופנה לנאשם.

- מה ברצונך להגיד? איך תצדיק את מעשיך?

אין תשובה.

- התרצה להגיד דבר מה? – שאל שנית זקן-השופטים.

דממה באולם וכל תשובה לא באה.

ובשלישית נשאל הנאשם, אם ברצונו להגן על עצמו, אבל גם הפעם לא ענה דבר.

- נגש להצבעה – אמר זקן-השופטים.

באולם השלך הס. כל העינים היו מפנות לשופטים היושבים על הבמה. ואם כי הפל היו בטוחים
בתוצאות ההצבעה, חכו וצפו לרגע שבו יכרע גורלו של הנאשם.

- מי תומך בדרישתו של הקטגור? – שאל זקן-השופטים.

ששה מבין שבעת הדינים הרימו את ידיהם והפנו את האגודל למטה, ורק אחד השופטים –
זקן מפלג – שהרים גם הוא את ידו, לא הפנה את אגודלו למטה.

תמיהה באולם.

זקן-השופטים פנה לזקן ואמר:

- ודאי שכחת כבר את מנהגי מקומנו, אם אתה מחיבו – ובזה אין ספק – עליך להפנות את
האגודל למטה, כי אם אינך מפנה את האגודל למטה, הרי אתה מזכה את הנאשם.

וזקן השופטים חזר על ההצבעה.

אבל גם הפעם, רק ששה שופטים הפנו את האגודל למטה והזקן בשלו – אמנם הרים את ידו,
אך לא הפנה את אגודלו למטה.

דממה השתררה באולם, דממת מות. כזאת לא קרה עוד.

והזקן בלי אמר ודברים, הוציא מכיסו קפסות כסף, פתחה, הוציא ממנה קש זהב טהור –
 וביקפה סבון.

והנה התחיל הזקן להפריח בועות.

הבועה הראשונה הייתה קטנה ותכף פקעה. השנייה הייתה גדולה יותר – גם היא נעלמה. השלישית
 הייתה כבר כדור טניס, - גם היא לא החזיקה מעמד. כך גם הרביעית, החמישית והששית, אם כי
 כל אחת הייתה גדולה מזו שקדמה לה – התפקעו. ורק השביעית, שהייתה גדולה ככדורגל, נשארה
 עומדת על שלחן השופטים ולא פקעה.

הכל הסתכלו בבועה.

ומה ראו?

הנה בכפר שלהם – כן, זה כפרם, הכל ראוהו באפן ברור – מסתובב משגע. הילדים רצים אחריו
 ורוגמים אותו באבנים. כשהוא עובר ליד בית ראש הכפר נפתח פשפש, וראש הכפר שולח את פלבו
 הגדול ומשסה אותו במשגע. הכלב מתנפל בקצף על המשגע, קורע את בלויי הסחבות אשר על גופו
 ותוקע את שניו בבשרו. המשגע צועק וצורח ואנשי הכפר מסתכלים וצוחקים. ויותר מהכל צחק
 ראש הכפר. כך רץ המשגע ועובר על כל בתי הכפר והכלב אחריו.

ורק כשהגיע המשגע לבית הנאשם, בקצה הכפר, יוצא לקראתו הנאשם, מצילו משניו חסדות של
 הכלב ומכניסו לביתו. בביתו מטפל הנאשם בפצעיו, מאכילו ומלנה אותו לדרכו הביתה.

זאת ראו השופטים בועת הסבון הנפלאה – והבועה פקעה.

ושוב התחיל הזקן להפריח בועות סבון. הראשונה, שהייתה קטנה, פקעה תכף וכך גם השנייה
 והשלישית. הרביעית הייתה כבר גדולה ככדור גומי, אבל גם היא לא החזיקה מעמד,
 ואחריה גם החמישית והששית. רק השביעית נשארה על שלחן השופטים והיא גדולה ככדורגל
 גדול. ומה ראו בה השופטים?

הנה כפרם (הם מכירים אותו היטב). ארבעה אנשים נחפזים בדרךם לנחל, העובר על יד הכפר.
 ובהגיעם לנחל קשרו אבן לשק שהביאו איתם, וזרקו אותו לנחל.

בשמחה וצהלה חוזרים הם בדרך המובילה לכפר. והנה יוצא הנאשם מאחורי השיחים
 שעל יד הנחל. הוא מתקרב למקום שזרקו את השק וקופץ בבגדיו לנחל. אחרי רגע הוא יוצא
 מהמים והשק אתו. הוא מתיר את השק ומשלח לחפשי חתול שהיה בתוכו.

והבועה נעלמה.

ושוב התחיל הזקן להפריח בועות. כל שש הראשונות פקעו ונעלמו ורק השביעית נשארה עומדת על
 שלחן השופטים.

ומה ראו בה השופטים?

סתינו. גשמים עזים יורדים. כל השבילים והדרכים מוצפים מים. שוליות בכל החצרות.
 אין נפש חיה ברחובות הכפר. גם הכלבים מסתתרים במאורותיהם. רק היתומה, "יתומת הכפר",
 יוצאת יחפה מבית ראש הכפר – שאסף אותה לביתו אחרי מות הוריה – יוצאת לקושש עצים
 ביער. עליה הטלה העבודה הזאת בימי הגשמים. רגליה היחפות בוססות בבוץ וברפש ומבעד
 לחלונות בבתי הכפר מציצים ראשים וצוחקים ולועגים לאמללה.

ובעברה ליד ביתו של הרוצח – יוצא הוא לקראתה ומכניס אותה בחזקה (כי היא מפחדת מפניו),
 לביתו. הוא מפשט את בגדיה הרטובים ומשכיבה במטה שתתחמם. גם אכל הוא מגיש לה
 ומשקה. משקיט אותה ומבקשה שתשכב בשקט. והוא בעצמו יוצא בגשם השוטף היערה. הוא
 מקושש עצים בשביל היתומה ומביאם לביתו. היתומה חוזרת לבית ראש הכפר וצורר העצים
 על שכמה. והבועה נעלמה.

ועוד פעם מפריח הזקן בועת סבון – ורק השביעית נשארה עומדת על שלחן השופטים.

ומה ראו בה?

חָרַף. שָׁלַג כֶּסֶה אֶת פְּנֵי הָאָרֶץ. כָּל גִּגוֹת הַבְּתִים, הַחֲצָרוֹת וְהַשְּׂבִילִים מְכֻסִּים שָׁלֵג. אִין יוֹצֵא וְאִין בָּא. וּבְאֶחָד הַבְּתִים בְּכֶפֶר שׁוֹכְבֵת אִשָּׁה בְּמִטָּה. אֶלְמִנָּה הִיא הָאִשָּׁה. גְּלֻמוּדָה וְאִם שְׂפוּלָה. כָּל הַשׁוֹפְטִים מְכִירִים אוֹתָהּ, וְהָאִשָּׁה חוֹלָה. אִין מִי שְׁיִסִּיק אֶת הַתַּנּוּר וְיַחֵם לָהּ. אִין מִי שְׁיִגִּישׁ לָהּ כּוֹס מַיִם לְמִטָּה. וְהִנֵּה מִתְגַּנֵּב לְתוֹךְ הַבֵּית הַנְּאָשָׁם, שֶׁהָרֵג אֶת רֹאשׁ הַכֶּפֶר, מוֹצִיא מִתַּחַת לְמַעֲיָלוֹ כֶּפֶר לָחֵם וְשֵׁם אוֹתָהּ עַל הַשֶּׁלֶחַן. הוּא מְשַׁנֵּה אֶת קוּלוֹ שֶׁלֹּא תִכְרְהוּ, וּבְקוֹל לֹא לוֹ מְבַרֵךְ אֶת הָאִשָּׁה. כְּאִשֶּׁר הָאִשָּׁה מְבַקֶּשֶׁת מַיִם, מְמַהֵר הוּא לְהִגִּישׁ לָהּ וּמְשַׁתְּדֵל שֶׁלֹּא תִרְאֶה אֶת פְּנָיו.

רק כַּעַת הַבְּרַר לַשׁוֹפְטִים וְגַם לַקְהָל, מִי תִמְדַּ בְּחוֹלָה בְּחָרֶף הַקֶּשֶׁה.

הַבּוֹעָה נִעְלָמָה.

עוֹד שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים הֶעֱלָה הַזָּקֵן בְּבוֹעוֹת שֶׁלוֹ מִמְרָאוֹתָיו הַנִּפְלְאִים. בְּכָל אַחַת הוֹפִיעַ הַנְּאָשָׁם כְּאִישׁ טוֹב לֵב. וְאִזּוֹ פָּנָה הַזָּקֵן לְזִקוֹן הַשׁוֹפְטִים בְּהַצָּעָה שְׁיִצְבִּיעוּ עוֹד פְּעַם.

וּמָה הָיוּ תוֹצְאוֹת הַצָּבָעָה?

כָּל הַשׁוֹפְטִים הִרְיָמוּ שׁוֹב אֶת יְדֵיהֶם, אָבָל אֶף אֶחָד מֵהֶם לֹא הִפְנָה אֶת אֲגוּדְלוֹ מִטָּה. הַרוֹצֵחַ יָצָא זָפְאִי.

וּמֵאִזּוֹ הַתְּחִילוֹ אֲנִשֵּׁי הַכֶּפֶר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְהַכִּירוּ בּוֹ אֶת הַטוֹב וְרָאוּ בּוֹ אֶת הַיִּפְחָה שֶׁנִּעְלַם מֵעֵינֵיהֶם כָּל הַזְּמַן.

כְּעֶבֶר זְמַן הֶעֱתִיק הָאִישׁ גַּם אֶת בֵּיתוֹ לְתוֹךְ הַכֶּפֶר, וְהִתְחִיל לְהַשְׁתַּתֵּף בְּחַיֵּי הַחֲבֵרָה.

לֹא עָבְרוּ שָׁנִים רַבּוֹת וְנִבְחַר לְרֹאשׁ הַכֶּפֶר.